

Edukacja dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego w Dzielnicy Praga Północ w roku szkolnym 2009/2010.

Dane statystyczne.

Do publicznych szkół i przedszkoli w Dzielnicy Praga Północ m.st. Warszawy uczęszcza 9458 dzieci – stan na 30 września 2009 r. Edukacją przedszkolną w 13 przedszkolach objętych jest 1478 dzieci. Do pięciu szkół podstawowych uczęszcza 3098 dzieci, z czego 38 to pięciolatki, a 211 sześciolatki objęte edukacją przedszkolną. 1657 uczniów zdobywa wiedzę w pięciu praskich gimnazjach, a 3225 w ośmiu, różnego typu szkołach ponadgimnazjalnych.

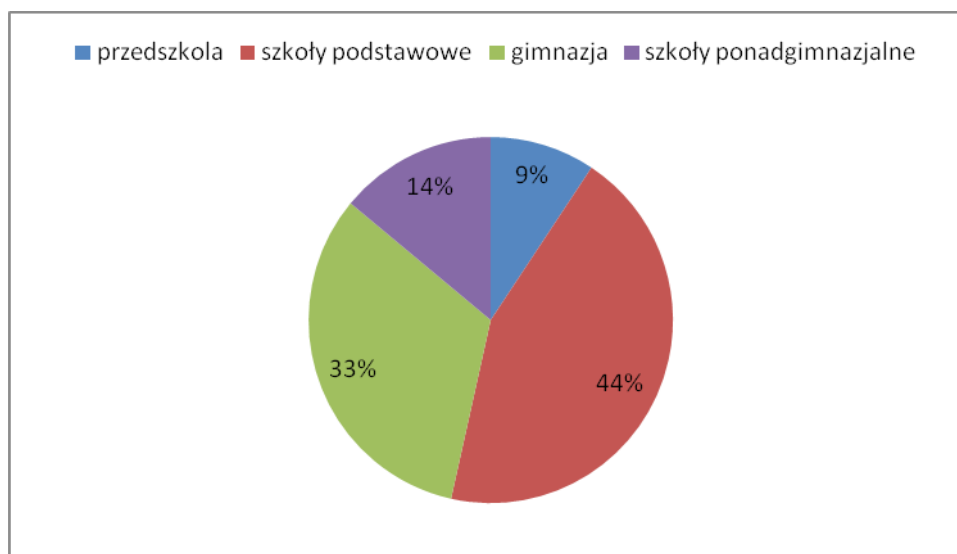
Na Pradze Północ jest jedno przedszkole i pięć szkół z oddziałami integracyjnymi:

1. Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi Nr 185.
2. Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi Nr 30 im. Powstańców 1863 r.
3. Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi Nr 73 im. Króla Stefana Batorego.
4. Gimnazjum Nr 31 z Oddziałami Integracyjnymi im. Rotmistrza Witolda Pileckiego.
5. Gimnazjum Nr 32 z Oddziałami Integracyjnymi im. Adama Asnyka.
6. Liceum Ogólnokształcące im. Ruy Barbosa.

	liczba szkół (bez szkół specjalnych)		liczba oddziałów (bez szkół specjalnych)	
	ogółem	w tym liczba szkół z oddziałami integracyjnymi	ogółem	w tym integracyjnych
poziom kształcenia				
przedszkola	13	1	59	4
szkoły podstawowe	5	2	121	19
gimnazja	5	2	62	14
szkoły ponadgimnazjalne	8	1	116	6
razem	31	6	358	43

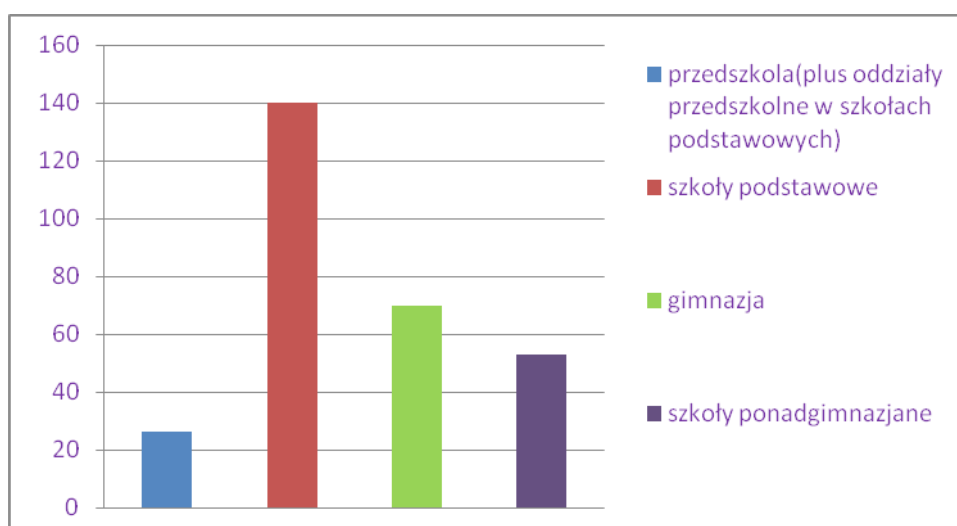
Tabela nr 1. Liczba szkół i oddziałów z podziałem na poziomy kształcenia.

W praskich przedszkolach i szkołach utworzono 358 oddziałów, w tym 43 integracyjne.

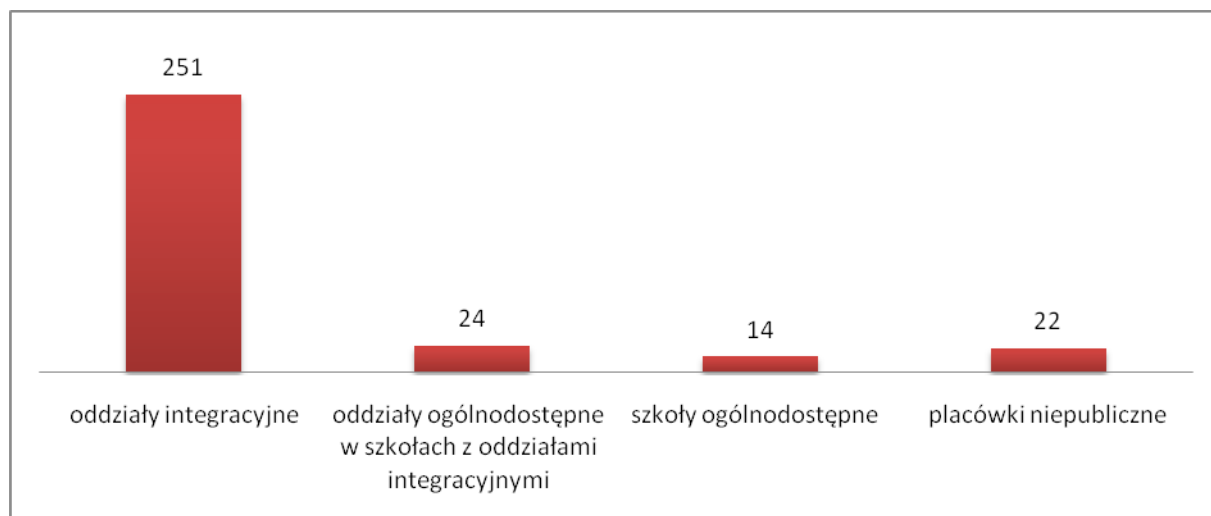
Wykres nr 1. Oddziały integracyjnych z podziałem na poziomy kształcenia .

W oddziałach integracyjnych uczy się 251 uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego, najwięcej bo aż 103 w szkołach podstawowych. Ponadto 38 dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego uczęszcza do klas ogólnodostępnych, z czego tylko 25 do szkół z oddziałami integracyjnymi. Praktycznie całą tą grupę stanowią uczniowie szkół podstawowych (jeden uczeń w szkole ponadgimnazjalnej).

Wykres nr 2. Liczba dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego w poszczególnych typach placówek integracyjnych.

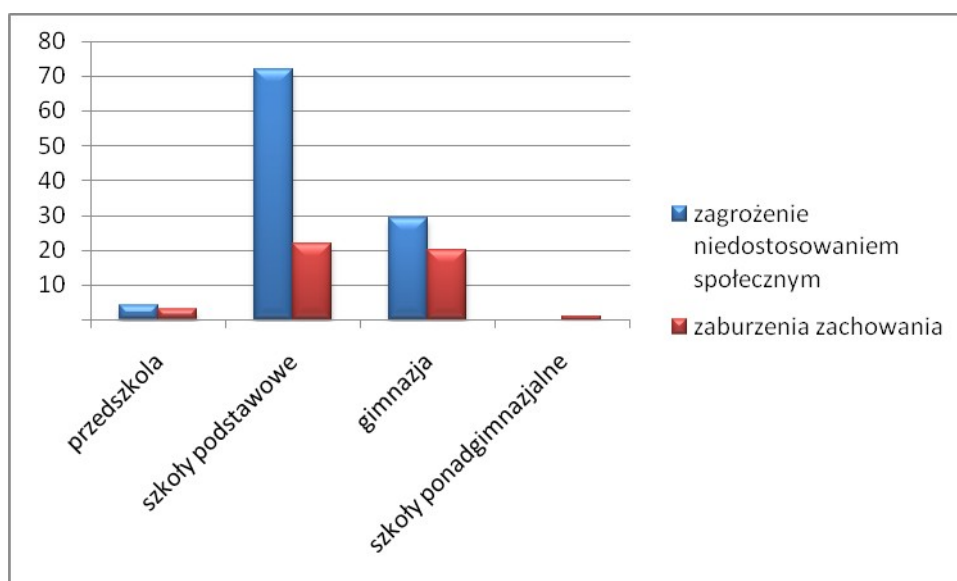
W Dzielnicy działają także placówki i szkoły niepubliczne, w których orzeczenie o potrzebie kształcenie specjalnego posiada 22 dzieci.

Wykres nr 3. Liczba dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego we wszystkich przedszkolach i szkołach na terenie Pragi Północ.

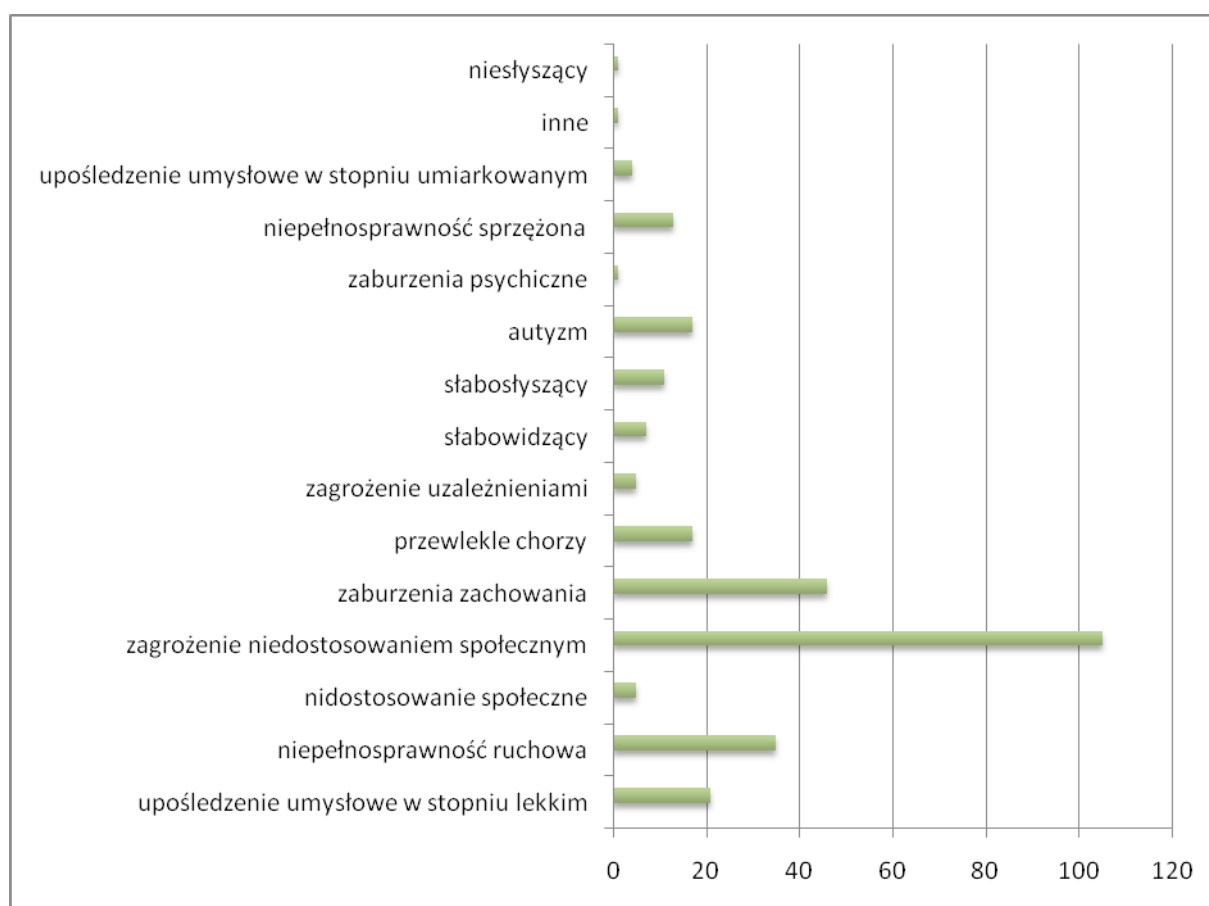
Łącznie na terenie Pragi Północ systemem edukacji objętych jest **311** dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego (**289 w placówkach i szkołach publicznych**).

Ze względu na specyfikę społeczno – ekonomiczną Pragi Północ najliczniejszą grupę wśród uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego stanowią tutaj dzieci zagrożone niedostosowaniem społecznym (105) i z zaburzeniami zachowania (46). Grupa ta sprawia też najwięcej problemów wychowawczych.

Wykres nr 4. Liczba uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na zagrożenie niedostosowaniem społecznym i zaburzenia zachowania z podziałem na poziomy kształcenia.

Sporą grupą są także osoby z niepełnosprawnością ruchową (35), będące w znacznej części uczniami L LO im. Ruy Barbosa (21).

Wykres nr 5. Liczba dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego- podział ze względu na typy niepełnosprawności zgodnie z rozporządzeniem MENIS z 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach (Dz.U. nr 19, poz.166)- z dodaniem kategorii inne.

Baza przedszkola i szkół z oddziałami integracyjnymi.

Istnieją znaczne różnice pomiędzy praskimi szkołami integracyjnymi w zakresie dostosowania ich budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych i wyposażenia w specjalistyczne gabinety oraz sprzęt potrzebny do pracy z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Najlepsza sytuacja jest w Szkole Podstawowej Nr 30 i w L

Liceum Ogólnokształcącym, które są w pełni dostosowane do pracy z dziećmi niepełnosprawnymi. W szkołach tych są windy, podjazdy, łazienki i sale z szerszymi drzwiami oraz szatnie umożliwiające naukę uczniom niepełnosprawnym ruchowo. Szkoła Podstawowa Nr 30 posiada także nowoczesną stołówkę, halę sportową i salę gimnastyki korekcyjnej z profesjonalnym sprzętem rehabilitacyjnym. Niestety w Szkole Podstawowej Nr 73 niepełnosprawni ruchowo mogą dotrzeć zaledwie na parter, za pomocą windy zewnętrznej. Dzieci niepełnosprawne nie mają więc dostępu do sal lekcyjnych i sali gimnastycznej znajdujących się na wyższych kondygnacjach budynku. W szkole tej brakuje również pomieszczeń na specjalistyczne gabinety i zajęcia, takie jak arteterapia czy muzykoterapia, niezwykle potrzebne przy tak dużej liczbie dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego (86). Jedyne w Dzielnicy przedszkole z oddziałami integracyjnymi nie jest w ogóle dostosowane do potrzeb niepełnosprawnych-brakuje podjazdu, windy i dostosowań wewnątrz budynku. Niechodzące dzieci noszone są przez rodziców i pracowników przedszkola, co znacznie utrudnia ich rehabilitację i usamodzielnianie. Obie szkoły podstawowe i przedszkole dysponują salami do terapii integracji sensorycznej i polisensorycznej, a Szkoła Podstawowa Nr 30 jedynym w dzielnicy gabinetem przystosowany do kształcenia uwagi słuchowej metodą Tomatisa.

Zdecydowanie więcej barier dla osób niepełnosprawnych znajduje się w gimnazjach. W Gimnazjum nr 32 brakuje jakichkolwiek udogodnień dla osób z niepełnosprawnością ruchową, a pozostali uczniowie z specjalnymi potrzebami edukacyjnymi mogą korzystać jedynie z dwóch gabinetów przygotowanych do zajęć rewalidacyjnych, w tym terapii pedagogicznej. Natomiast Gimnazjum Nr 31 nie posiada specjalnie dostosowanych i wyposażonych gabinetów, ale od września b.r. dysponuje podjazdem i schodolazem dla osób poruszających się na wózkach. Z urzędzeń tych mogą również korzystać pacjenci Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej nr 5, która oferuje dzieciom niepełnosprawnym min. terapię integracji sensorycznej, polisensoryczną, muzykoterapię, socjoterapię, terapię metodą EEG Biofeedback, zajęcia z pedagogiem specjalnym, surdopedagogiem, tyflopedagogiem, logopedą i psychologiem.

Kadra przedszkola i szkół z oddziałami integracyjnymi.

W przedszkolu i szkołach, zatrudnieni są nauczyciele posiadający odpowiednie kwalifikacje i specjalne przygotowanie, zgodnie z potrzebami uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Oprócz nauczycieli wspierających uczniów podczas lekcji (w większości z ukończoną oligofrenopedagogiką), w szkołach zatrudnieni są specjaliści prowadzący zajęcia rewalidacyjne, posiadający kwalifikacje do poszczególnych form terapii (logopedzi, psycholodzy, socjoterapeuci, pedagogzy, terapeuci SI i inni). Najmniejszą liczbą specjalistów dysponują gimnazja, w których oprócz nauczycieli wspierających, pomoc dzieciom niepełnosprawnym świadczą jedynie pedagogzy, a w Gimnazjum Nr 31 od września także psycholog. Zajęcia socjoterapeutyczne w tych szkołach są współprowadzone przez specjalistę z Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej nr 5.

Potrzeby szkoleniowe.

Większość nauczycieli z praskich placówek z oddziałami integracyjnymi, została przeszkolona w zakresie metodyki pracy z dzieckiem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, ale ze względu na sporą rotację pracowników, kolejne cykle tego typu doskonalenia są nadal potrzebne. Ponadto dyrektorzy szkół zgłaszają potrzebę kształcenia umiejętności nauczycieli, szczególnie w zakresie pracy z uczniami, dla których organizuje się zgodnie z zaleceniami poradni psychologiczno-pedagogicznej kształcenie specjalne z powodu: niedostosowania społecznego, zagrożenia niedostosowaniem społecznym, zaburzeń zachowania oraz autyzmu.

Inną zgłaszaną potrzebą szkoleniową jest doskonalenie umiejętności nauczycieli w zakresie dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych uczniów, u których stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe oraz konstruowania indywidualnych programów edukacyjnych.

Diagnoza problemów dzielnicy dotyczących integracji.

Największym problemem w naszej dzielnicy jest ogromna liczba dzieci i młodzieży zagrożonej niedostosowaniem społecznym, niedostosowanej społecznie i z zaburzeniami zachowania. Dzieci te stwarzają ogromne problemy wychowawcze, szczególnie w sytuacjach uczęszczania kilkorga takich uczniów do jednej klasy. Problemy te są potęgowane przez niechęć rodziców do współpracy z pedagogami i podjęcia działań wspomagających rozwój dzieci.

W związku z tym szkoły kładą największy nacisk na oddziaływanie wychowawcze, zastępując tym samym niewydolne rodziny, przez co mniej widoczne są efekty edukacyjne. Kolejnym, wiążącym się z poprzednim, problemem Pragi Północ, są słabe wyniki w sprawdzianach zewnętrznych skutkujące nie najlepszą oceną pracy naszych szkół integracyjnych przez władze miejskie i oświatowe. Należy jednak podkreślić, że trafiający do praskich szkół uczniowie pochodzą w znacznej części z rodzin zaburzonych i nie wypełniających w pełni swoich funkcji. Szkoły muszą więc dodatkowo poradzić sobie z zaniedbaniami środowiskowymi i często brakiem podstawowych umiejętności szkolnych u tych dzieci, przez co wkład pracy nauczycieli w rozwój dzieci musi być zdecydowanie większy niż w innych dzielnicach Warszawy. Na niskie wyniki sprawdzianów zewnętrznych wpływa także fakt, że tak liczni na Pradze Północ uczniowie z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na zagrożenie niedostosowaniem społecznym i zaburzenia zachowania odpowiadają na pytania standardowego arkusza egzaminacyjnego, pomimo swoich mniejszych możliwości edukacyjnych. Od niedawna pojawia się też problem z naborem dzieci zdrowych do klas integracyjnych, wynikający z uczęszczania do nich zbyt dużej liczby uczniów sprawiających problemy wychowawcze. Na poziomie szkoły ponadgimnazjalnej zauważa się też trudności w odbiorze młodzieży niepełnosprawnej i jej potrzeb przez niektóre osoby dorosłe – nauczycieli, urzędników, rodziców.

Plany dzielnicy dotyczące rozwoju integracji.

Ze względu na bardzo dużą liczbę dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi na poziomie szkoły podstawowej, Zarząd Dzielnicy planuje, w ciągu dwóch lat, powołać nową szkołę podstawową z oddziałami integracyjnymi dostosowaną dla uczniów z niepełnosprawnością ruchową. Szkoła ta weszłaby w skład zespołu wraz z Gimnazjum nr 32, umożliwiając w kolejnych latach, dzieciom niepełnosprawnym, naukę w jednej placówce. Istniejący już projekt przebudowy obiektu dla nowej szkoły zakłada usunięcie również części barier architektonicznych w Gimnazjum Nr 32 oraz Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 5, która ma być współlokatorem szkoły podstawowej. Poza tym, w odpowiedzi na potrzeby środowiska, planowane jest przekształcenie Gimnazjum Nr 31 w szkołę z oddziałami integracyjnymi i terapeutycznymi dla uczniów z zaburzeniami zachowania i zagrożonych niedostosowaniem społecznym. Pozwoli to na wzmocnienie oddziaływań wychowawczych i terapeutycznych wobec grupy najtrudniejszych uczniów, co powinno w krótkim czasie zaowocować poprawą ich funkcjonowania społecznego oraz zwiększeniem motywacji do nauki. Poszczególne szkoły planują także poszerzyć swoją ofertę, szczególnie w zakresie terapii, np. artterapii, dogoterapii, kształtowania prawidłowych relacji interpersonalnych czy promocji zdrowia. Przedszkole integracyjne planuje zaś stworzyć nową ofertę dla dzieci z zaburzeniami dietetycznymi, wykorzystując w ten sposób swoją dobrze wyposażoną kuchnię.

Planowane imprezy dla dzieci w oddziałach integracyjnych.

Od kilku lat na Pradze Północ organizowana jest uroczystość gwiazdkowa dla dzieci niepełnosprawnych, podczas której oprócz udziału w części artystycznej i konkursach, dzieci otrzymują paczki pełne słodyczy. W imprezie biorą również udział wolontariusze ze szkół ponadgimnazjalnych, którzy wspaniale integrują się z niepełnosprawnymi dziećmi. Ponadto wszystkie szkoły i przedszkole integracyjne organizują co roku liczne imprezy dla całej szkolnej społeczności, np. Dzień Integracji, Andrzejki na wesoło, a uczniowie uczestniczą w festiwalach teatralnych, zawodach sportowych, konkursach plastycznych i tematycznych. Uczniowie niepełnosprawni z L Liceum Ogólnokształcącego biorą także udział w Paraolimpiadach Sportowych.

Podsumowanie. Wnioski.

W dzielnicy Praga Północ ponad 3% dzieci posiada orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, z czego prawie 40% ze względu na zagrożenie niedostosowaniem społecznym. Ta grupa dzieci stwarza też najwięcej problemów wychowawczych nauczycielom i pedagogom. Najwięcej oddziaływań powinno być więc skierowanych do tej grupy dzieci, szczególnie na poziomie szkoły podstawowej i gimnazjum. W tych szkołach mamy bowiem najwięcej dzieci z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego. Utworzenie nowej szkoły podstawowej z oddziałami integracyjnymi oraz klas terapeutycznych w gimnazjum jest jak najbardziej celowe i uzasadnione potrzebami dzielnicy. Konieczna jest także poprawa bazy szkół – szczególnie przedszkola i gimnazjów- poprzez usunięcie barier architektonicznych oraz wyposażenie ich w specjalistyczny sprzęt do pracy z dzieckiem niepełnosprawnym. Uzasadnione też wydaje się ocenianie placówek integracyjnych nie tylko za wyniki sprawdzianów zewnętrznych, ale także za klimat wychowawczy i inne oddziaływania wspomagające rozwój dzieci niepełnosprawnych.

Przygotowała: Ewa Sobocka

Przewodnicząca Dzielnicowego Centrum ds. Integracji